

УДК: 159.923.3 +159.9.075

Анастасія Сергіївна Бугайцова,
аспірант кафедри загальної та диференціальної психології,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ САМОДОСТАТНОСТІ: ДОСВІД ДІАГНОСТИКИ

У статті розкрито проблему діагностування сутнісних характеристик самодостатності на підставі її структурних компонентів. Актуальність дослідження явища виражається необхідністю виявити та пояснити індивідуально-психологічні особливості самодостатньої особистості, яка могла б впевнено відстоювати власні позиції; забезпечувати себе власними силами; позначати міру соціального втручання у своє внутрішнє життя, знаходити оптимальне рішення завдань, які з'являються в її діяльності або особистісному розвитку. Результати дослідження виявили зв'язки між структурними показниками самодостатності авторської методики (1%), показниками паралельних форм тесту (5%) та тесту-ретесту (5%).

Ключові слова: самодостатність, самоефективність, самостійність, тест-опитувальник.

Постановка проблеми. Самодостатність як феноменологічну категорію в сучасних умовах розвитку науки можна розглянути у декількох площинах, серед яких найбільша затребуваність наявна в економіко-правовій сфері, філософії, релігієзнавстві, етиці, області психологічного знання, історії культури. Галуззю, в якій самодостатність має найбільш розроблену, ґрунтовну та перспективну з точки зору подальших наукових звершень основу, є психологія, а точніше – психологія особистості, тож саме в межах цієї науки даний феномен варто піддавати прицільному емпіричному вивченню з обов'язковим створенням практичних методів дослідження, вдосконаленням процедури їх застосування та розробкою системи корекційно-розвивальних впливів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день небагато вітчизняних та зарубіжних дослідників звернули увагу на сутнісні параметри феномену самодостатності. Варто зауважити, що науковці, які вперше торкнулися питання самодостатності та її феноменологічної сутності, спирались на різні підходи, доволі суперечливі дефініції та описові характеристики. Аналіз літератури показав, що феномен самодостатності із безпосереднім вживанням означеного терміну або ж опосередковано через виявлення сутнісного його змісту розкривається в таких роботах: наукових доробках з індивідуального розвитку особистості (К. Роджерс, Е. Еріксон, Е. Солтер), навчання, виховання та педагогічного супроводу (О. В. Гречаник, О. Д. Главінська, О. В. Мельник), основ підтримання та збереження професійного здоров'я та діяльності (Н. І. Недвіга, Н. М. Кіреєва). Існують також досить глибокі уявлення про самодостатність як складне психологічне явище (А. Маслоу, А. Адлер, Е. Фромм), його взаємозв'язок та трансформаційні перетворення з соромом, агресією, нарцисизмом (А. Х. Моделл, Р. Н. Раскін, Д. Лапслі, І. Чжао, Л. Хевенс, Д. Гарфілд, Г. Гантріп, О. Кернберг, Дж. П. Тангні, Р. Л. Дірінг). Мають місце судження про

самодостатність у такому розумінні: як захисний механізм та ресурс самозбереження (Р. Б. Бернройтер, М. Ш. Магомед-Емінов), як патологічні прояви особистості (К. Хорні, К. Венар, П. Керіг, Н. Мак-Вільямс), як характеристику певного образу дій (В. Вохс, В. М. Мельников, Н. Л. Мід, М. Р. Гуд) тощо.

У результаті теоретико-методологічного аналізу літератури встановлено, що, не дивлячись на певні розробки проблематики самодостатності, на сьогодні наявний досить обмежений перелік психодіагностичних інструментів для її вимірювання. Серед методик, які безпосередньо вивчають прояви самодостатності, є наступні: «The Bernreuter Personality Inventory» (Особистісний опитувальник Бернройтера, розроблений у 1931 р.), методика «NPI (40)» – (Narcissistic Personal Inventory (40), «Нарцисичний опитувальник особистості»), «Пакет оцінки особистісних спрямувань» (Р. Еммонс), є також опитувальники, які опосередковано вивчають феномен самодостатності.

Оскільки предмет самодостатності у сучасній психології досить скупо вивчений, розробки щодо структури та сутнісної природи явища дуже обмежені. Тому перед нами постає науково обумовлений запит щодо створення конкретного психодіагностичного методу для дослідження психологічних особливостей самодостатності, оскільки жоден з проаналізованих психодіагностичних інструментів не вимірює конструкт самодостатності, запропонований нами [6].

Отож, **метою** статті є викладення результатів апробації авторської методики дослідження структурних компонентів самодостатності. Завданнями статті є висвітлення існуючих уявлень щодо психологічного діагностування самодостатності особистості, окреслення методологічних підходів створення психодіагностичної методики, проведення емпіричної перевірки психометричних характеристик створеної методики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зі стрімкими темпами історичного розвитку людства конкретні шляхи, прийоми, засоби розпізнавання, опису та виміру

індивідуально-психологічних особливостей самодостатності вивели психодіагностику як самостійну науку на якісно новий рівень серед інших областей психологічного знання. Як зазначає Л. Ф. Бурлачук [2; с. 5], психологія індивідуальності, яку вимірюють, представляється за рахунок двох систем – психодіагностичного методу та зв'язаної з ним системи теоретичних моделей, які являються субсистемами вищого порядку – комплексом засобів пізнання та його результатів. Перед психодіагностичним методом висувається ряд задач, найважливішою серед них є пояснення, яке, безсумнівно, ґрунтується на ранжуванні, класифікації та типологізації феноменів, що вивчаються. До того ж вимірювальна здатність конкретного інструменту забезпечується його відповідністю вимогам послідовної реалізації, яка передбачає забезпечення процедури стандартизації, дискримінативності, надійності, валідності, регламентування процедури дослідження.

Серед найбільш ефективних суб'єктивно-оцінних психодіагностичних методів є особистісний опитувальник, тому саме цю форму було обрано для розробки авторської методики вивчення структури самодостатності. Саме особистісний опитувальник дозволяють реалізувати основні положення суб'єктивного підходу у дослідженні безпосередньо з опорою на вербальне оснащення матеріалу тесту. З цієї точки зору, висловлювання людини є відображенням результатів її внутрішньої інтроспекції, вони є не тільки сукупністю певних відомостей про себе, а й переліком конкретних характерологічних проявів, які дослідники можуть поєднати з об'єктивними даними. В результаті може скластися ситуація суперечливості об'єктивної оцінки та результатів застосування тестового матеріалу [1].

На сьогоднішній день конструювання тестів та загальна розробка інструментів психодіагностики часто обмежуються адаптацією та перекладом зарубіжних методик, доповненням оригінальних шкал, визначенням валідності та надійності. В цьому контексті має місце проблема, яка полягає у тому, що методики опитувальники не просто використовуються для вивчення певних сторін особистості, а самі стають об'єктом дослідження, загострюючи увагу науковців на процесі створення та впровадження методик, а не на конкретних індивідуально-психологічних особливостях досліджуваного.

Розглянемо процедуру створення тест-опитувальника структурних компонентів самодостатності (ОСКС). При створенні опитувальника було використано індуктивну та дедуктивну стратегії. Основною для їх обрання є відповідність поставленим завданням. Дедуктивна стратегія дала змогу узагальнити теоретичні уявлення про особистість, її структуру та функціонування, при цьому конструюються завдання тесту, якими можна оцінити та охарактеризувати певний психологічний конструкт. Індуктивна стратегія передбачає використання факторного аналізу та інших статистичних процедур [3; с. 87-88].

Етапи конструювання мало відрізнялись від загальноприйнятих у психометриці та містили наступні складові. На першому етапі здійснюється визначення кількості завдань, або специфікація тесту; формулювання цілей, виявлення змістових областей, які будуть вимірюватись, кількості завдань у тесті. Після цього безпосередньо здійснюється розробка завдань тесту. При цьому важливо уникати двозначних формулювань, необхідно відображати конкретні відповіді, прості та ясні, без ускладнених термінів та описів. Оформлення тесту, яке слідує за етапом окреслення завдань, є роботою над блоком основної інформації, що включає назву тесту, загальні відомості щодо респондентів. Інструкція повинна бути чіткою, прийнятною для ефективного та швидкого заповнення завдань. Наступним етапом стає пілотажне дослідження, тобто виконання завдань тесту особами, які мають схожі особливості з тими, для обстеження яких вони призначаються. Після проведення попередньої розвідки проводиться аналіз завдань тесту, метою якого є відбір завдань для кінцевої версії опитувальника.

Важливими стадіями конструювання тесту являються процедури визначення надійності та доведення валідності тесту. В рамках першого заходу виділяється надійність ретестова, паралельних форм, частин тесту. У контексті другого найчастіше використовуються наступні способи: очевидна валідність – описує уявлення про тест, яке склалося у респондента; конкурентна валідність – оцінюється за кореляціями розробленого з іншими, валідність яких відносно вимірюваного параметру встановлена; прогностична валідність – встановлюється за рахунок кореляцій між показниками тесту та деяким критерієм, який характеризує вимірювану властивість, але пізніше у часі. Інкрементна валідність відноситься до випадку, коли один тест з батареї тестів може мати низьку кореляцію з критерієм, але не перекривається іншими тестами з батареї. Змістовна валідність визначається через докази того, що завдання тесту відображають усі аспекти поведінки, що вивчається. Конструктивна валідність демонструється повним, наскільки можливо, описом змінної, для виміру якої був створений тест. Останнім етапом розробки тесту є його стандартизація. Це найбільш важливо в тих випадках, коли здійснюється порівняння показників обстежуваних. При формулюванні вибірки стандартизації слід враховувати її об'єм та репрезентативність [4; с. 126-135].

Апробація опитувальника була здійснена із залученням 130 студентів гуманітарного та технічного профілю (18-25 років). Було застосовано наступні методики: «NPI-40» (Narcissistic Personality Inventory-40), «Шкали загальної самоефективності» (Generalized Self-Efficacy Scale, GSES – Р. Шварцер, М. Ерусалем в адаптації В. Г. Ромека), «Тест визначення рівня самоефективності» (Дж. Маддукса та М. Шеєра, адаптація А. В. Бояринцевої).

Головною метою створення діагностичного інструменту було визначення домінуючих структурних елементів

нтів у структурі самодостатності особистості. Виходячи з положень авторської концепції самодостатності [6], в структурі явища було виділено 8 складових (Sd – самостійність, In – незалежність, Se – самоефективність, Pp – цілеспрямованість, Ds – дистанціювання, Al – альтруїзм, Au – автономність, Su – саморозуміння).

Для запобігання двозначності розуміння питань опитувальника було сформовано масив тверджень, які відповідають кожному з структурних параметрів самодостатності – шкал створеного тест-опитувальника.

Кінцевий варіант опитувальника містить 80 тверджень з оцінками: «згоден», «почасти згоден», «незгоден». Відповіді оцінюються від 0 до 2 балів.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Приведемо дані кореляційного аналізу авторського опитувальника структурних компонентів самодостатності. Перевірка внутрішньої узгодженості показників тесту була здійснена шляхом визначення взаємозв'язку між окремими параметрами тесту за допомогою кореляційного аналізу (див. Табл. 1).

Таблиця 1.

Результати кореляційного аналізу між показниками тесту

Показники самодостатності								
	Sd	In	Se	Pp	Ds	Al	Au	Su
Sd		380**	349**	449**	231**	223*	189*	217*
In	380**			340**	336**		307**	
Se	349**			538**		253**		233**
Pp	449**	340**	538**			356**		361**
Ds	231**	336**					650**	
Al	223*		253**	356**				302**
Au	189*	307**			650**			
Su	217*		233**	361**		302**		
Ss	663**	573**	452**	664**	553**	441**	490**	528**

Примітки: тут і надалі 1) Sd – самостійність, In – незалежність, Se – самоефективність, Pp – цілеспрямованість, Ds – дистанціювання, Al – альтруїзм, Au – автономність, Su – саморозуміння, Ss – загальний показник самодостатності; 2) нулі та коми опущені; 3) позначка ** свідчить про коефіцієнт кореляції $\rho < 0.01$; * - $\rho < 0.05$; 4) $n = 130$.

Дані таблиці свідчать про взаємозв'язок та взаємозалежність виділених компонентів самодостатності. Зі всіма компонентами самодостатності корелює параметр Sd (самостійність) на рівні 1% та 5% додатного зв'язку. Інші компоненти самодостатності теж пов'язані між собою виключно додатними значущими зв'язками, які не є настільки однаковими та розлогими. Загальний рівень самодостатності демонструє додатні 1% рівня значущості

кореляційні зв'язки зі всіма первинними структурними параметрами даного феномену.

Конструктна та змістовна валідність перевірялися методом розщеплення навпіл. Для перевірки внутрішньої узгодженості між показниками тестів було здійснено кореляційний аналіз, результати якого подані нижче у таблиці. Приведемо також результати кореляцій між показниками паралельних форм тесту та авторського розробленого опитувальника (див. Табл. 2).

Таблиця 2.

Результати перевірки на надійність та валідність

Показники Самодостатності	Розщеплення Навпіл	Тест-ретест	Методика SF_Бояринцева	Методика SF_Romek	Методика NPI 40	Методика діагностики самодостатності за рівнями		
						Prx	Akm	Trsc
Sd	355**	523***			254**			
In	267**	675**						
Se	364**	618**	345*	436**	236**			
Pp	410**	594**		467*	278**			
Ds	644**	371*						516**
Al	502**					305*	428**	310*
Au	633**	642**						
Su	579**	686**						317*
Ss	332**	567**			235**	204*	248**	273**

Примітки: Prx – практиологічний, Akm – акмеологічний та Trsc – трансцендентальний рівні самодостатності.

Проведення кореляційного аналізу за результатами застосування розщеплення навпіл індикаторів-стверджень показало високі додатні значущі кореляції на рівні 1% між усіма показниками самодостатності, що свідчить про внутрішню узгодженість створеного тест-опитувальника.

Кореляційний аналіз за результатами застосування тест-ретесту показав наявність додатних зв'язків 1% рівня значущості. Виключенням є компонент А1 (альтруїзм) – цей результат потребує подальшого, більш глибокого дослідження. Застосування паралельних тестів показало в основному узгодженість отриманих результатів. Наявні додатні кореляції різного рівня значущості параметру Se (самоефективність) з аналогічним показником тесту в адаптації А. В. Бояринцевої, параметром «самоефективність» тесту В. Г. Ромека. З компонентом Pr (цілеспрямованість) корелює показник «самоефективність» тесту В. Г. Ромека (1% рівень значущості). Методика «NPI» виявила додатні кореляції на 1% рівні значущості: показник самодостатності поєднується з самостійністю, самоефективністю, цілеспрямованістю.

Методика діагностики самодостатності за рівнями виявила додатні кореляції з параметрами дистанціювання, саморозуміння та альтруїзм. Практиологічний та трансцендентальний рівні самодостатності виявляють 5% кореляційний зв'язок з альтруїзмом, з яким у свою чергу акмеологічний демонструє 1% рівень зв'язку. Також трансцендентальний рівень самодостатності показав додатні кореляції на 5% рівні значущості з саморозумінням та на 1% рівні з дистанціюванням.

До того ж визначено, що загальний показник рівня самодостатності зв'язаний з додатною кореляцією на рівні 1% з показником самоефективності тесту «NPI», а також з рівнями самодостатності: з практиологічним рівнем виявляється додатний зв'язок 5% рівня значущості, з акмеологічним та трансцендентальним – на рівні 1% додатного зв'язку.

Доречним було використання методу факторного аналізу індикаторів-стверджень, що зробило можливим зниження розмірності простору вимірюваних компонентів структури самодостатності. В нашому випадку це було необхідно для підтвердження достатності та

ефективності використаних шкал у тесті. Феномен самодостатності та закономірність його розвитку, як і ряд інших психічних та психологічних явищ, можливо вивчати через сукупність ознак у певних комбінаціях, а не ізольовано чи в інших комбінаціях, інакше ці ознаки не нададуть інформації [5; с. 26-27]. Факторний аналіз підтвердив наявність факторів, у які увійшли індикатори-ствердження запропонованого для дослідження опитувальника. Взагалі можна сказати, що результати перевірки на надійність та валідність, що включали застосування комплексу методик та процедур, свідчать про достатній рівень валідності та надійності.

Узагальнюючи відомості про представлену авторську методику, необхідно зазначити, що даний тест-опитувальник розраховується на дорослих випробуваних, містить просту інструкцію та бланк зі змістовними висловлюваннями, які відповідають кожній з восьми шкал. Немає обмежень у кількісному використанні опитувальника – у групі чи індивідуально, а також часових – приблизно на повну обробку опитувальника затрачується близько 10-15 хвилин.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищевикладене, відмітимо, що сутнісні характеристики самодостатності можна дослідити не тільки в науковій теоретико-методологічній літературі, а й в емпірично-практичному аспекті, звернувшись до різних підходів створення психодіагностичних методик. Серед змістовних параметрів самодостатності сутнісними є: самостійність, незалежність, автономність, дистанціювання, альтруїзм, саморозуміння, самоефективність, цілеспрямованість.

Емпірично доведено, що створений опитувальник структурних компонентів самодостатності особистості (ОСКС) є надійним та валідним. Кореляційний та факторний аналіз свідчать про високу ступінь узгодженості між показниками авторської методики та взаємозв'язки з іншими. Таким чином, отримані дані доповнюють відомі теоретичні та емпіричні основи вивчення сутнісних характеристик самодостатності. Створена методика може бути використана для постановки психологічного діагнозу, психокорекції та наукового дослідження самодостатності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурлачук Л. Ф. Психодіагностика: Учебник для вузов / Л. Ф. Бурлачук. – СПб.: Питер, 2006. – 351 с.
2. Бурлачук Л. Ф., Коржова Е. Ю. К построению теории «измеренной индивидуальности» в психодиагностике / Л. Ф. Бурлачук, Е. Ю. Коржова // Вопросы психологии. – 1994. - № 5. – С. 5-11.
3. Галаян І. М. Психодіагностика [Текст] : навч. посіб. / І. М. Галаян. – К.: Академвидав, 2009. – 463 с.
4. Неруш Т. Г. Психодіагностика: учебное пособие для студентов специальности «Педагогика и психология»

/ Т. Г. Неруш. – Саратовский государственный социально-экономический университет. – Саратов, 2010 – 204 с.

5. Никандров В. В. Неэмпирические методы в психологии: Учеб. пособие. – СПб.: Речь, 2003. – 53с.

6. Bugaitsova A. S. Self-sufficiency of personality: the nature of psychological phenomenon / A. S. Bugaitsova // Вестник КазНУ. Серия психологии и социологии. Казахский Национальный университет имени Аль-Фараби. – Алматы, 2015 – №2 (53). – С.240-242.

REFERENCES

1. Burlachuk, L. F. (2006). *Psikhodiagnostika: Uchebnik dlya vuzov [Psychodiagnosics: Manual for institutes]*. Saint-Petersburg: Piter [in Russian].
2. Burlachuk, L. F., Korzhova, E. Yu. (1994). К построению теории «измеренной индивидуальности» в психодиагностике [To the constructing of theory of «measured individuality»]. *Voprosy psikhologii – Issues of Psychology*, 5 [in Russian].
3. Halian, I. M. (2009). *Psikhodiagnostyka [Tekst]: navch. posib. [Psychodiagnosics [Text]: Manual]*. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
4. Nerush, T. G. (2010). *Psikhodiagnostika: uchebnoe posobie dlya studentov spetsialnosti «Pedagogika i psikhologiya» [Psychodiagnosics: manual for students of speciality «Pedagogics and Psychology»]*. Saratov: Saratovskiy gosudarstvennyy sotsialno-ekonomicheskiy universitet [Saratov State Social-Economic University] [in Russian].
5. Nikandrov, V. V. (2003). *Neempiricheskie metody v psikhologii: Ucheb. Posobie [Non-empirical methods in psychology: manual]*. Saint-Petersburg: Rech [in Russian].
6. Bugaitsova, A. S. (2015). Self-sufficiency of personality: the nature of psychological phenomenon. *Vestnik KazNU. Seriya psikhologii i sotsiologii. [KazNu Bulletin. Psychology and Sociology series]*, 2 (53). Almaty: Kazahskiy Natsionalnyy universitet imeni Al-Farabi [Al-Farabi Kazakh National University] [in Russian].

Анастасія Сергеевна Бугайцова,

аспірант кафедри загальної та диференціальної психології,

*Южноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
ул. Фонтанська дорога, 4, з. Одеса, Україна*

СУЩНОСТНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ САМОДОСТАТОЧНОСТИ: ОПЫТ ДИАГНОСТИКИ

Феноменология самодостаточности в современном пространстве науки изучается в нескольких плоскостях, в особенности философской, религиозно-этической, экономико-правовой. При этом наблюдается весьма детерминированный запрос со стороны психологии. Актуальность изучения самодостаточности выражается в том, что социальный заказ к исследованию данного явления подчеркивается необходимостью объяснить индивидуально-психологические особенности поведения человека, который мог бы уверенно отстаивать собственные позиции; обеспечить себя собственными силами; обозначать меру социального вмешательства в свою внутреннюю жизнь, а также уметь совладать с собой в конкретных затруднительных ситуациях и найти оптимальное решение задач, которые появляются в его деятельности или личностном развитии. Теоретико-методологический анализ выявил проблему недостаточной разработанности психодиагностического инструментария в контексте изучения самодостаточности, и это указывает на тот факт, что данное явление, будучи интересом ученых, в редких случаях становилось предметом эмпирического измерения. В связи с этим, целью статьи является изложение результатов апробации авторской методики исследования структурных компонентов самодостаточности. Методология изучения сущностных характеристик самодостаточности базировалась на концептуальных представлениях авторов, изучавших данную проблематику, а также особенностях психодиагностических методик: «NPI (40)» – (Narcissistic Personal Inventory (40), «Шкалы общей самооценки» (Generalized Self-Efficacy Scale, GSES – Р. Шварцер, М. Ерусалем в адаптации В. Г. Ромека), «Тест определения уровня самооценки» (Дж. Маддукса и М. Шеера, адаптация А. В. Бояринцевой). В статье предложена авторская методика «ОСКС» («Опросник структурных компонентов самодостаточности»), объяснены особенности проверки надежности и валидности методики. Результаты исследования показали, что сущностные характеристики явления самодостаточности представлены показателями самостоятельности, независимости, самооценки, целеустремленности, дистанцирования, альтруизма, автономности, самопонимания, и таким образом включены в тест в качестве отдельных шкал. Выведен общий показатель самодостаточности, который объединяет все показатели теста. Приведенные данные корреляционного анализа свидетельствуют о внутренней согласованности компонентов структуры явления. Представлены корреляционные связи конкретных шкал-индикаторов созданной методики (все параметры структуры коррелируют между собой на уровне 1%), их связи с показателями параллельных форм теста (корреляции положительные, на уровне 5% значимости), теста-ретеста (положительные связи 5%). Перспективы дальнейшего исследования самодостаточности связаны с использованием рассмотренного в статье авторского опросника, что в свою очередь обеспечит эмпирическое изучение структурных характеристик феномена самодостаточности, расширит область знаний о ее развитии и уровневой организации.

Ключевые слова: самодостаточность, самооценка, самостоятельность, тест-опросник.

Anastasiia Buhaitsova,

post-graduate student of the Department of General and Differential Psychology,

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,

4, Fontanska Doroha Str., Odesa, Ukraine

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF SELF-SUFFICIENCY: THE EXPERIENCE OF DIAGNOSTICS

Phenomenology of self-sufficiency in modern science is studied in several planes, particularly in philosophical, religious, ethical, economic and legal frameworks. Thus a very deterministic demand from the psychological dimension is

observed. The topicality of studying the issue of self-sufficiency is reflected in the fact, that the social order to discovering this phenomenon emphasizes the need to explain individual psychological characteristics of a person, that could confidently defend his/her own positions; provide himself/herself by his/her own potential; define a measure of social intervention in his/her private life, and be able to regain presence of mind in specific difficult situations and find optimal solutions to problems that appear in his/her work or personal development. Theoretical and methodological analysis has revealed the problem of insufficient elaboration of psycho-diagnostic tooling in the context of self-sufficiency, and that points to the fact that this phenomenon, being the interest of scientists, was rarely the subject of empirical research. In this regard, the purpose of the article is to report the results of approbation of author's method of investigating structural components of self-sufficiency. The methodology of the research of essential self-sufficiency characteristics was based on the conceptual views of the authors who studied these issues, and psychodiagnostic methods: «NPI (40)» – (Narcissistic Personal Inventory (40)), «Generalized Self-Efficacy Scale» (GSES – R. Schwarzer, M. Jerusalem, in the adaptation of V. G. Romek), test determining the level of self-efficacy (J. Maddux, M. Sherer, adaptation of L. Boyarintseva). The article presents the author's psychological method (technique) called «The questionnaire of structural components of self-sufficiency». Some features which prove the reliability and validity of the methodology are explained as well. The results of the study have shown that the essential characteristics of the phenomenon are represented by the self-sufficiency indicators of self-dependency, independence, self-efficacy, purposefulness, distancing, altruism, autonomy, self-understanding, and thus are included in the test as separate scales. The general indicator of self-sufficiency is deduced in the test, and integrates all the test indices. The given data of correlation analysis indicates the internal consistency of the component structure of the phenomenon. The correlations of concrete scales-indicators of the elaborated method (all the structure parameters are correlated with each other at 1%), correlations with indices of parallel forms of the test (positive correlation, at the 5% level of significance), and the test-retest (positive correlation at 5%) have been studied as well. The perspectives for the further research are connected with the use of the author's questionnaire discussed in the article, which in turn will provide an empirical study of structural characteristics of the self-sufficiency phenomenon, expanding knowledge about its development and level of the organization.

Keywords: self-sufficiency, self-efficacy, self-dependence, test-questionnaire.

Подано до редакції 04.12.2015
